

**מי שהביא עוף לשחיטה וכבדו השוחט בכיסוי הדם ויש שם ריח
רע מחמת בית המטבחים מה יעשה לענין ברכה**

לכאורה א"א לברך אלא אם כן יכול לברך בריחוק ד"א ממקום הריח מלאחריו
באותו החדר בדוחק, או לכתחילה מחדר לחדר באותו בית, ולכסות תוך כדי דיבור,
וכשא"א לברך בריחוק משום באופן המועיל לברכה לחול יכסה בלא ברכה, ולכאורה
אין היתר לפטור עצמו מברכה בידיים אלא ליקח עמו הדם למקום אחר (כדין דם
שע"ג סכין שגוררו ונותנו על עפר מלמטה ומכסה בעפר למעלה כמ"ש ביו"ד סי' כח).

מקורות:

ברמ"א יו"ד סי' יט ס"א כתב ואם שחט (אולי צ"ל ואם שוחט) בבית המטבחים שהוא מקום מטונף יברך בריחוק ד"א (לאחריו ולא לפניו, ביהגר"א סק"ה) קודם שיכנס לשם ולא ידבר עד אחר השחיטה ע"כ.

ויש לברר דלכתחילה מקפידין על שיהוי כדי הילוך כ"ב אמה כמ"ש באו"ח סי' קסו, ובדיעבד כתב שם המשנ"ב דאינו מעכב אולם שם מיירי לגבי נט"י ואינו ראייה לניד"ד, אבל במשנ"ב סי' ח סקכ"ח לגבי ציצית הביא הכרעת האחרונים בסי' רו דשתיקה לא חשיבא הפסקה בדיעבד ואפילו אם שהה הרבה יותר מכדי דיבור, ובפשוטו משמע גם יותר מכדי הילוך כ"ב אמה (וכן יש להוכיח דבסי' ח סי"ג כ' הבאר היטב בשם התוס' דשיעור ההילוך שמחשיב המחבר הפסק הוא כ"ב אמה ועל דברי המחבר הללו נקט המשנ"ב שאינו הפסק כמו שיובא לקמן) וכן פשטות הלשון בסי' רו סקי"ב דבשתיקה אפי' הרבה בדיעבד לא הוי הפסק ומשמע אפי' יותר מכ"ב אמה.

ולדידן שהוא שעת הדחק יש לומר דכל שעת הדחק כדיעבד דמי, ולכן בניד"ד גם אם יש שיהוי כ"ב אמה לכאורה יצטרך לעשות באופן זה כיון דלעיקר הדין קי"ל דשתיקה לא הוי הפסק.

אבל יש לדחות דבשעה"צ על המשנ"ב שם בסי' רו נקט בטעם מה דבדיעבד שתיקה לא הוה הפסק משום דהוא מחלוקת הראשונים וספק ברכות להקל, (דדעת השבלי הלקט שהביא הב"י בסי' רו דאחר כדי דיבור צריך לחזור ולברך ודעת הר"ד אבודרהם שהביא הב"י בסי' קמ דא"צ, והביא המג"א פלוגתא זו בסי' רו, וחילק בין לכתחילה לדיעבד), וא"כ בניד"ד הספק הוא להקל שיכסה ולא יברך כיון דיש צד שאינו יכול לברך בכשרות, ויש לציין דשם הנידון אפי' על תוכ"ד שהוא כבר בכלל הספק.

וצ"ע דלכאורה כך יוצא להלכה שא"א לברך מעיקרא באופן שיודע שיצטרך לשהות, ומ"מ בניד"ד הוא קל קצת כיון שמהלך לצורך הברכה ויש כאן צירוף נוסף ועי' במשנ"ב בהל' תפילין סי' כה סקכ"ט דמשמע בדבריו דהפסק בשיהוי בלא דיבור לצורך התפילין הוא קל יותר, ועי' עוד להלן.

ובפת"ש ביו"ד שם הביא דהמג"א סי' קסו סק"ג בדיני נט"י חלק על הרמ"א, והנה המשנ"ב בסי' קסו סק"ה כתב בסוגריים דאם הולך מביתו לבית אחר יש שמחמירין אפילו בהליכה מועטת, וציין לזה הגר"ז ובגדי ישע בפירוש דברי המג"א, וקצת משמע דמעיקר הדין לא חשש המשנ"ב לדעה זו, וצ"ע למעשה בניד"ד שהוא חמור יותר כיון שאם לא יחשוש לדעה זו יברך ברכה לבטלה ואינו כמו נט"י שבכל גוני אינו לעיכובא אם לא הסיח דעתו משמירת ידיו כמ"ש המשנ"ב בסי' קסו אח"ז.

ויעוי' עוד במשנ"ב סי' ח סקל"ג בדיני ציצית דנקט ג"כ בשם כמה אחרונים והגר"א מכללם דעצם הליכה לא הוי הפסק, אבל הוסיף בשם כמה אחרונים אחרים דעל הט"ג עצמו (היינו בלבש טלית קטן בביתו וט"ג בביהכנ"ס) צריך לברך משום שינוי מקום, ולהלן יבואר.

ובמשנ"ב בסי' ח בס"ק שלאחר זה (וציין לדבריו אלו גם בס"ק הקודם במה שהביא שם בס"ק הקודם דברי האחרונים דהליכה לא הוי הפסק) הביא דברי החי"א שחשש לדעת הסוברים דשינוי מקום לא הו"ל הפסק (פירוש דבס"ק הקודם סקל"ד הביא דעת כמה אחרונים דהליכה לא הו"ל הפסק ושינוי מקום הוי הפסק ואילו דעת החי"א דגם השינוי מקום הו"ל הפסק, וצע"ק דהט"ז והגר"א שהביא המשנ"ב בשמם דהילוך לא הוה הפסק ס"ל דגם שינוי מקום לא הו"ל הפסק, והמשנ"ב למעשה נקט מדבריהם רק חלק מזה להלכה וצ"ל דעל שאר האחרונים סמך שאמרו חילוק זה בין הילוך לשינוי מקום ומהט"ז והגר"א פסק רק חלק מדבריהם, ומ"מ בבה"ל ד"ה חשיבא הביא דעתם, וצע"ק).

והנה אם נימא דגם בניד"ד עיקר הדין הוא דהליכה לא הוי הפסק א"כ לכאורה בניד"ד יצטרך לעשות כדברי הרמ"א ביו"ד שם לברך בחוץ ולהיכנס ולכסות, שהרי בתוך מקום עם הריח המאוס אינו יכול לברך כלל ולכסות בלא ברכה ג"כ אסור כל שיכול מעיקר הדין לברך, אבל מאחר שלגבי שינוי מקום משמע שנקט המשנ"ב דעיקר הדעה בזה דכן צריך לברך א"כ, צ"ב בניד"ד היאך הוא מוגדר האם כהילוך שבזה עיקר דעת המשנ"ב שאינו הפסק או כשינוי מקום שעיקר דעת המשנ"ב שהוא הפסק.

והחקירה בזה מה שחילק המשנ"ב בין הילוך לשינוי מקום מה כוונתו לחלק בזה, דאולי כוונתו בהבדל בין הילוך לבין שינוי מקום הוא דבשינוי מקום כבר חלה הברכה קודם לכן (כגון בשינוי מקום של יין ובשינוי גדול בסי' ח שם שכבר חלה הברכה על הט"ג), אבל אינו נכון דבדיני ברכות במשנ"ב סי' קעח סקל"ט בשם הא"ר (ועי' עוד בדין זה בשוע"ר סי' קז ס"ט) דאם עבר בין ברכה לאכילה מבית לבית (ובחדר לחדר לא נאמר דין זה עי"ש) אינו יוצא בברכתו (וה"ה אם חזר דשינוי מקום הוא גם בחזר עי' בסי' ח שם וכן בסי' קעח).

א"כ גם בניד"ד שלא כיסה עדיין במקום הברכה והלך למקום אחר חשיב שינוי מקום (וגם כוונה בשעת ברכה לא מהני בשינוי מקום כמבואר בסי' קעח), ומה דנקט המשנ"ב בסי' ח דהילוך לא הוי הפסק מעיקר הדין בלא שינוי מקום הוא כמו שביארו הדברים לנכון במפרשי המשנ"ב דהנפק"מ בזה הוא רק במהלך באותו מקום עצמו אנה ואנה דזה הפסק להסוברים שהילוך הפסק ואילו להסוברים שהילוך בלא שינוי מקום אינו הפסק ה"ה דגם זה אינו הפסק (ועי' עוד בבה"ל הנ"ל בדעת הט"ז והגר"א ובנשמ"א כלל יב).

היוצא בזה דלכאורה יש כאן כמה טעמים שלכתחילה לא יוכל לברך מחמתם במקום אחד ולכסות במקום אחר, הא' שמברך ואינו יכול לקיים המצוה תוכ"ד, אם

לא דנימא שכיון שהוא צורך הברכה קיל, והב' שמפסיק שיעור הילוך כ"ב אמה, והג' שמהלך (אם כי הילוך אינו ברור דיש צד למשנ"ב בסי' ח' לחשוש לזה ואילו בסי' קסו אפשר דכוונת המשנ"ב הילוך עם שינוי מקום וגם שם אפשר דהוא לכתחילה בעלמא ולא מעיקר הדין וגם הביא המשנ"ב הדברים רק בסוגריים ורק בלשון יש מחמירים), והד' שמשנה מקום.

ויש שנקטו לגבי דינים אחרים דברואה מקומו לא חשיב שינוי מקום (ואינו בכל גוני ועי' מ"ב סי' קעח ס"ק לט וע"ע סי' רעג סק"ה וסק"ז), וכאן יש לדון אם מהני, ובסי' רעג סק"ז כתב המשנ"ב שאין לסמוך על דעה זו דסגי ברואה מקומו הראשון לענין קידוש אלא בדיעבד ובשעת הדחק כשלא יכול לסעוד במקום הקידוש כי יש אחרונים שמחמירין אפי' בדיעבד עכ"ד, (ואולי כוונת המשנ"ב דאם יכול לחזור ולצאת ידי קידוש במקום שהוא שם עכשיו יצא כיון שהוא ספק דאורייתא רק דאם אינו יכול לקדש יש לסמוך על זה, אבל אינו מוכרח, וגם אם אינו יכול מה הנידון בזה כלל דמה עוד יעשה ואולי מסתפק המשנ"ב אם צריך לחזור ולקדש בעצמו וצל"ע, וגם מסברא אינו נכון לומר כן דהרי יש כאן ס"ס שמא יצא בקידוש של תפילה אם לא דנימא שנתכון שלא לצאת עי' בסי' רעא סק"ב וצע"ק), ועי' עוד ביה"ל סי' קעח ס"ב, ומ"מ צריך להיות באופן שאין מקום הטינופת לפניו כמ"ש בבהגר"א ביו"ד שם.

ובאופן שיכול ללכת לחדר נפרד באותו המבנה שאין שם ריח רע הוא ודאי טוב ויכוון בזמן ברכה דהרי כשמכוון בזמן הברכה להלכה מועיל מחדר לחדר (ויש לטעון דכאן סתמא חשיב שמכוון וא"צ כוונה בפנ"ע כיון שיודע מה עומד לעשות) וכמבואר במשנ"ב ובה"ל בהל' ברכות וכן לגבי ציצית בסי' ח שם, ובזה א"צ שיראה מקומו הראשון כמ"ש המשנ"ב בכמה מקומות במשנ"ב (סי' קעח סקכ"ג) ובספרו מחנה ישראל ח"א פ"ט סקל"ו.

ובאופן שיש באותו החדר שטח שהוא בלא ריח רע בריחוק ד"א הנה מצד שינוי מקום בברכה אין חשש כלל שהרי אפי' בקידוש ובבהמ"ז באותו חדר אינו הפסק כמ"ש השו"ע בהל' קידוש ומשנ"ב בהל' בהמ"ז, אבל יש כאן חשש אחר דיש צואה בחדר ונכנסים בזה לפלוגתא דקמאי האם צואה בחדר בריחוק ד"א מהני עי' בבה"ל בהל' ק"ש מה שהביא בשם הריטב"א ומ"מ עיקר הדעה בזה שנקטו הפוסקים הוא דמהני ריחוק ד"א.

ובשם התשב"ץ ח"ב סי' מג הביא הפת"ש שם שיברך הברכה אחר הכיסוי כשיצא מיד אחר הכיסוי לחוץ למקום טהרה אך נקט כן להלכה ולא למעשה, ובש"ך סק"ג נקט שא"א לברך אחר השחיטה (וה"ה אחר הכיסוי), והפר"ח סק"ג כתב דתוכ"ד אפשר והתבואות שור סק"ג חלק עליו והביא ראיות, ועי' שאג"א ברכות סי' כו ותפארת צבי יו"ד סי' ג.

